

GAZETA LWOWSKA.

Z dodatkami dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Insercja w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów od wiersza. — Reklamacje są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Turcyja. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austriacka. Rzecz urzędowa.

W obwodzie Przemyskim ofiarowali na potrzeby państwa, zaczawszy od 1. lipca 1859, miesięcznie na czas wojny następujący urzędnicy i służby: Prezes przełożony powiatowy w Jarosławie 1zł., adjunkci powiatowi: Puchalski 1zł., Marszałkiewicz 1zł., Gaberle 1zł. 25c., Lewicki 1zł.; aktuarijusze powiatowi: Łuczkiwicz 50c., Dubezyński od 1. maja b. r. 1zł., Krzysztofowicz od 1. lipca b. r. 50c.; kanceliści powiatowi: Ecsedy 50c., Kasprzycki 50c., Okuniewski 1zł., Drogon 35c., Polakiewicz 20c.; dyurniści urzędu powiatowego: Witwicki 50c., Stawiarski 30c., Kreczkowski 20c., Brodowicz 50c., Głodyszowski 1zł., Kujalowicz 30c., Baczyński 50c. od 1. maja b. r. Brosch 1zł. od 1. lipca b. r., Krynicki 1zł., Spolski 50c.; poborca podatkowy Ludwik Lindes w Krakowcu 2zł., kontrolor podatkowy Wincenty Mudrak 1zł., asystent urzędu podatk. Maxymilian Kolb 40c., sługa urzędowy Maciej Lisiewicz 20c.

Sprawy krajowe.

(Posiedzenie komisji obradującej nad ustawą gminną na dniu 1. grudnia.)

Część druga.

O ustanowieniu i urzędzeniu reprezentacji gminy.

§. 46. „Gminna rada gminy miejskiej, której liczba mieszkańców nie przewyższa 2500 dusz, składa się z burmistrza i szesnastu radców gminy. Przewyższa liczba mieszkańców 2500, to rada gminna ma być według następujących stosunków pomnożoną:

„o jednego na każde 500, o które ogólna liczba wyższa jest od 2500, jednak nie wyższa od 10.000;

„o jednego na każde 1000, o które ogólna liczba wyższą jest od 10.000, jednak nie wyższą od 20.000;“

„o jednego na każde 2000, o które ogólna liczba wyższą jest od 20.000, ale nie wyższą od 40.000.“

Dwóch członków komisji podniosło zarzut przeciw temu paragrafowi, że liczba radców gminy a szczególnie najmniejsza liczba oznaczona jest za wysoka i że w rzeczywistości przyszłoby trudno zgromadzić ich dwie trzecie części; która liczba potrzebna jest, by zgromadzenie mogło ważną powziąć uchwałę. Dwóch innych członków komisji zabiera głos za wnioskiem referenta, przytaczając na poparcie wniosku, że ponieważ nowa ustawa gminna przyznaje gminie w wysokim stopniu samodzielność i nadaje jej autonomię, przeto musi być większa i liczba tych ludzi, którzy mają się naradzać nad dobrem i interesem gminy.

Większością głosów przyjęto §. 46 w niezmiennym osnowie.

§. 47. „Liczba deputowanych miejskich ma być oznaczona między 4 a 8 z uwzględnieniem rozległości spraw magistratu, do którego deputowani są przydzieleni.“

Referent nadmieniał, że w obradach komitetu wniósł jeden z członków powiększyć liczbę deputowanych miejskich, by tym sposobem przydzielone deputowanym miejskim sprawy podzielić między więcej osób i tem samem ułatwić im dopełnienie swych obowiązków.

Kilku członków komisji zabierało kolejno głos w tym przedmiocie, nakoniec jednak wniósł przydujący zapytanie do głosowania, czy najmniejszą liczbę deputowanych miejskich należy ograniczyć na 5 jak wniósł jeden z członków komisji, czy też na 2 według wniosku referenta?

Większość głosów oświadcza się za oznaczeniem najmniejszej liczby deputowanych miejskich na 4.

Na przedłożoną dalej do głosowania kwestyę, czy liczba deputowanych miejskich ma być według rozległości spraw oznaczona na jedną szóstą czy na jedną dziesiątą część liczby radców gminy jak wniósł referent, czy też na jedną czwartą część liczby radców gminnych według przeciwnego wniosku jednego z członków, czy też według wniosku innego członka należy przyjąć za najwyższą liczbę deputowanych miejskich, przyjęto ten ostatni wniosek większością głosów, poczem §. 47 następujące otrzymał ułożenie:

„Liczba deputowanych miejskich ma być oznaczona między 4 a 8 z uwzględnieniem rozległości spraw magistratu, do którego deputowani będą przydzieleni.“

§. 48. „Uprawnieni do głosowania w gminie mają wybrać zastępców gminy, z których wychodzą burmistrz i deputowani miejscy, i tworzy się rada gminna.“

Referent przytacza, że komitet oświadczył się przeciw wyrażonej w tym paragrafie zasadzie, że burmistrz ma być od reprezentantów gminy wybrany tylko z ich grona, bo kilku członków komitetu proponowało, by wybieralność na wójta rozciągnąć na wszystkich członków gminy, a według innych nawet na osoby poza obrębem gminy.

Referent oświadcza, że wbrew uchwale komitetu pozostaje przy wniesionej zasadzie, bo gmina wybierze tylko ludzi swego zaufania do reprezentacji, a ci znowu najgodniejszego z pośród siebie wyniosą na burmistrza.

W ten sposób uzyskuje się także rękojmię, że na urząd burmistrza wstąpi tylko taki człowiek, co obok powszechnego zaufania posiada także jaką posiadłość i majątek w gminie; nie wyklucza to jednak i mniej zamożnego od wyboru jeśliby był szczególnie uzdolniony do piastowania urzędu burmistrza, bo census do prawa głosowania oznaczony jest bardzo nisko.

Kilku członków komisji zabierało głos bądź za bądź przeciw wnioskowi referenta, przy głosowaniu jednak utrzymał się wniosek ten większością głosów.

§. 49. „Uprawnieni do głosowania są:

„1. Miejscy obywatele i obywatele honorowi,“

„2. Inni członkowie gminy, którzy

„a) posiadają jako właściciele lub dożywotnicy odziedziczoną lub w inny jaki sposób przynajmniej od jednego roku nabytą posiadłość gruntową lub domową;“

„b) W gminie od roku oddają się jakiemu samodzielnemu zatrudnieniu, podległemu podatkowi zarobkowemu;“

„c) Którzy i bez wszelkiej realnej posiadłości i nie oddając się takiemu zatrudnieniu posiadają majątek, zapewniający im utrzymanie, i przynajmniej od roku przemierzają stale w gminie; i

„d) opłacają we wszystkich tych wypadkach a) b) c) od swych realnych posiadłości, zarobku lub innego dochodu przepisaną kwotę podatku stałego, od której zawisło uprawnienie do głosowania.“

„3. Korporacje, stowarzyszenia i zakłady, jeżeli zachodzą u nich wymienione pod 2 a), b) i d) warunki.“

§. 50. „Kwota podatkowa na uprawnienie do głosowania §. 49 do 2. d) oznaczona będzie dwoma stopniami:

„a) dla miast z krajową ludnością o 5000 lub więcej dusz na cztery zł. w. a. podatku gruntowego i domowego, na najniższą stopę podatku zarobkowego a 10 zł. w. a. podatku dochodowego.“

„b) dla miast z krajową ludnością poniżej 5000 dusz trzema złot. w. a. podatku gruntowego i domowego, najniższą stopę podatku zarobkowego i 5 zł. w. a. podatku dochodowego.“

„Pod przytoczonymi podatkami rozumieją się tylko stałe podatki bez dodatków.“

Do tego paragrafu dodaje referent na objaśnienie, że census do prawa głosowania z zatrzymaniem przyjętej w §. 12 różnicy miast oznaczono wprawdzie w wyższej kwocie, niż do prawa obywatelstwa, zawsze jednak bardzo miernie, bo przy podatku zarobkowym obliczono najniższą stopę a przy podatku gruntowym i domowym tak małą stopę, że tylko właściciele chałupnicy, którzy obok domku posiadają mały kawałek ziemi, zostają wykluczeni; wykluczenie to jednak mogło tem snadniej nastąpić, że chałupnicy tacy i bez tego należą zazwyczaj do klasy wyrobników dziennych, którzy i tak wykluczeni są od prawa do głosowania.

§. 51. „Osoby, co są zaopatrywane na koszt gminy, zostają w stosunkach służbowych lub jak robotnicy dzienni, czeladnicy i inni przemysłowi pomocnicy nie mają niezawisłego zarobku, wyjęte są, pokąd trwają te stosunki, od wykonywania prawa głosowania.“

„Wykluczone zaś są:

„a) Osoby, co za jaką zbrodnię, za jakie z chciwości lub przeciw publicznej moralności popełnione przestępstwo, lub za inne tego rodzaju przekroczenie uznane zostały winnymi, albo też za jaką zbrodnię tylko dla niedostateczności dowodów uwolnione zostały od zaskarżenia.“

„b) Ci, przeciw którym za jaki karygodny postęp poniżej wymienionego rodzaju wytoczono śledztwo karne, pokąd trwa to śledztwo.“

„c) Ci, których majątek popadł konkursowi albo przeciw którym „wytoczono postępowanie komplanacyjne, póki trwa śledztwo, „po skończeniu tegoż, jeżeli nie uznani zostali za niewinnych.“

§. 52. „Z prawa głosowania nie mogą korzystać osobiście i „i mają być w wykonywaniu tegoż zastępowani:

„a) Małoletni i zostający pod kuratela.“
 „b) Kobiety przez swych prawnych zastępców lub przez jednego „z tych prawnych zastępców, a kobiety niezamężne, owdowiałe „i takie, co nie żyją z mężami przez pełnomocników, od nich „samych ustanowionych.“

„c) Państwo i publiczne fundusze, jako posiadacze gruntowi i do- „mowi lub właściciele jakiego przedsiębiorstwa przemysłowego „przez osoby, ustanowione do tego z ramienia władzy państwa.“

„d) Korporacje, stowarzyszenia i towarzystwa przez oznaczonych „statutami lub prawnych zastępców lub wręczcie umyślnie usta- „nowionych pełnomocników.“

„e) Nakoniec może się każdy uprawniony do głosowania członek „gminy, nie obecny w interesach państwa lub gminy, zastępy- „wać przez pełnomocnika.“

§. 53. „Na zastępców lub pełnomocników mogą być ustano- „wieni tylko samodzielni austriacycy męscy poddani, którym żadna „znak zastępcy albo pełnomocnik niemoże zastępować w toku wy- „boru więcej jak jednego uprawnionego do głosowania.“

Paragrafy 49—53 przyjęto bez debaty jednogłośnie w zapro-
ponowanym ułożeniu referenta.

§. 54. „Wybieralnymi na posadę do reprezentacji są ci upra- „wnieni do głosowania męscy członkowie gminy, którzy:

„a) są austriackimi poddanymi;
 „b) skończyli 30 rok życia;
 „c) mają wolność administrować swój majątek;
 „d) uiszcili od roku kwotę podatku stałego, przepisaną do wyko- „nywania prawa głosowania, i
 „e) posiadają miejskie prawo obywatelstwa, jeżeli nie należą do „religii chrześcijańskiej.“

Referent nadmieniał, że większość członków komitetu powzięła
uchwałę, by wybieralność do reprezentacji gminnej przyznać wtedy
tylko izraelitom, jeżeli formalnie nabyli prawo obywatelstwa.

Przeciw tej uchwale podniósł referent zarzut, że tym sposo-
bem byłiby izraelici wykluczeni zupełnie od reprezentacji gminnej,
bo obecnie nie ma takich izraelitów, co by posiadali prawo obywa-
telstwa, zaś na przyszłość byłoby w mocy gminy udzielać lub od-
mawiać prawa obywatelstwa; wielka jednak liczba izraelitów, która
szczególniej często skupiła się po miastach, wymaga, by i oni mieli
swą reprezentację w administracyjnym organie gminy.

Kilku jeszcze członków komisji zabierało głos w tej sprawie,
poczem na zapytanie prezydującego zapadła uchwała, że wprawdzie
w samej rzeczy potrzeba ograniczać izraelitów co do przypuszcze-
nia do reprezentacji gminnej, wszakże należy opuścić przyjęty
w komitecie dodatek: „że izraelici wtedy tylko mogą stać się wy-
bieralnymi do reprezentacji gminnej, jeżeli uzyskali prawo obywa-
telstwa.“

Pozostaje także w mniejszości wniesiona poprawka jednego
z członków, „że izraelici mogą być wtedy tylko przypuszczeni do
reprezentacji gminnej, jeżeli wykazą się dziesięcioletnią posiadłością,
tudzież tem, że od posiadłości opłacają podwójny w §. 50 ozna-
czony cenzus podatkowy.“

Na uwagę referenta, że w sprawie ograniczenia wybieralności
izraelitów do reprezentacji gminnej rozprawia następujący §. 55,
przerwano toczące się w tym względzie debaty i przystąpiono do
poszczególne ocenienia wyliczonych w §. 54 warunków wybie-
ralności.

Przeciwko warunkowi *ad a*, że należy być austriackim oby-
watelem, wniósł jeden z członków komisji wniosek przeciwny, że
obywatelstwo austriackie nie należy pożytywać za warunek; lecz
wniosek ten pozostał w mniejszości.

Również pozostał w mniejszości wniesiony projekt co do wa-
runku *ad b*, by zamiast 30 unać już 24 lat za dostateczne.

Co do warunków *ad c* i *d* nie powstał żaden zarzut prze-
ciwny, a tak §. 54 przyjęto w zaproponowanym ułożeniu referenta.

§. 55. „Wybieralność nie jest wprawdzie przywiązana do pe- „wnego wyznania religijnego, wszakże liczba reprezentantów izrae- „lickiej religii nie może w mieście Brody przewyższać połowy a „w innych miastach trzeciej części ogólnej liczby reprezentantów „gminnych. Jeżeli liczba takich reprezentantów gminnych nie da się „na równo podzielić przez 2 lub stosunkowo 3, to pozostała reszta „należy policzyć do reprezentantów gminnych religii chrześcijańskiej.“

Jeden z członków komisji podaje wniosek, by liczbę izrae-
lickich reprezentantów gminnych oznaczyć w Brodach na jedną
trzecią a w innych miastach na jedną czwartą część ogólnej liczby.
Wniosek ten pozostał jednak w mniejszości na podniesiony zarzut
referenta, że ponieważ w Brodach ma się ludność chrześcijańska do
izraelskiej jak 2039 do 14.286, przeto nie tak łatwo przyszłoby
ludności chrześcijańskiej w tem mieście wybrać dwie trzecie części
członków do reprezentacji gminnej.

Na wezwanie prezydującego przystąpiono do głosowania nad
§. 55. i paragraf ten przyjęto w zaproponowanym ułożeniu referenta.

§. 56. „Wyjętymi od wybieralności są:

„a) wyjęte z pod prawa głosowania osoby;

„b) wojskowi w ogóle, tudzież oficerowie, co wystąpili z zatrzy-
maniem wojskowego charakteru;

„c) płatni urzędnicy i studzy gminy, póki w rzeczywistej zo-
„stają służbie.“

Wykluczonymi są:

„1. Wykluczone od prawa głosowania osoby;

„2. Ci, na których za zaległe gminom opłaty lub osobiste po-
winności zapadły kroki egzekucyjne;

„3. Ci, którzy po upływie przepisane do złożenia rachun-
„ków czasu pozostali w zaległości z rachunkami co do prowadzonej
„administracji jakiegoś majątku gminnego.“

§. 57. „Przy wyborze reprezentantów gminy będą uprawnieni
„do głosowania członkowie gminy podzieleni na trzy klasy wybor-
„cze, a mianowicie: do pierwszej klasy wyborczej wejdą właścici-
„ciele i dożywotni posiadacze położonej w obrębie gminy miejskiej
„posiadłości gruntowej albo domowej; do drugiej klasy wyborczej
„ci, którzy prowadzą stałe, miejscowe przedsiębiorstwo handlowe i
„przemysłowe, t. j. takie podatkowi zarobkowemu podległe przed-
„siębiorstwo, które albo wyłącznie podejmowane jest w mieście, albo
„którego główna administracja ma siedzibę w mieście. Trzecią część
„wyborcze tworzy reszta uprawnionych do głosowania.“

§. 58. „Ogólna liczba reprezentantów gminnych, których wy-
„bierają uprawnieni do głosowania, ma obejmować:

„a) Liczbę nieobsadzonych lub bliskim wystąpieniem pojedynczych
„członków opróżniających się w pośród rady gminnej;

„b) liczbę nieobsadzonych lub otwierających się posad deputowa-
„nych miejskich;

„c) liczbę zastępców, którą oznaczać będzie trzecia część radców
„gminy i deputowanych miejskich.“

§. 59. „Liczba reprezentantów gminnych, którą mają wybrać
„uprawnieni do głosowania, będzie podzielona na trzy klasy wybor-
„cze, według sumy podatkowej, jaka przypada na każdą z nich.“

§. 60. „W miastach, gdzie za udziałem cesarskim pozwo-
„leniem jedną część reprezentantów gminnych mianuje obywatelstwo
„miejskie jako korporacja, lub jaka inna korporacja oprócz wy-
„mienionych w §. 49 *ad 3* wypadków, mają być wybrani od tych
„korporacji reprezentanci gminni odliczeni od liczby reprezentan-
„tów gminnych, rozdzielanej na klasy wyborcze.“

§. 61. „W każdej klasie wyborczej według potrzeby w sto-
„sunku do liczby należących do niej uprawnionych do głosowania,
„tudzież do liczby reprezentantów gminnych, których ma ustanowić
„ta klasa wyborcza jak niemniej w stosunku do wysokości różnicy
„w powinnościach podatkowych pojedynczych członków uprawnio-
„nych do głosowania, mogą być w taki sposób utworzone trzy lub
„dwa ciała wyborcze, że na każde z nich przypadnie równa część
„ogólnej powinności podatkowej wszystkich uprawnionych do głoso-
„wania należących do klasy wyborczej.“

Paragrafy od 56. do 61 przyjęto bez debaty jednogłośnie i na
tem zamknęło się posiedzenie.

(Nowiny dworu. — Mianowanie. — Ostrzeżenie dla publiczności.)

Wiedeń, 30. grudnia. Jego c. k. Apostolska Mość raczył
udzielać wczoraj przed południem prywatnych audyencji. Potem
była konferencya ministerjalna pod prezydencją Najjaśniejszego
Pana, na której znajdowali się także Arcyksiążęta Albrecht, Wilhelm
i Rainer.

— Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższem postano-
wieniem z 27. grudnia r. b. potwierdzić najłaskawiej obranego na
rok 1860 prezydenta Towarzystwa naukowego w Krakowie, *Dr.*
profesora Mayera.

— Minister wyznań religijnych i oświecenia mianował gimna-
zjalnego suplenta w Tarnopolu *Klemensa Bilińskiego*, rzeczywi-
stym nauczycielem tegoż gimnazjum.

— Pewne towarzystwo w Londynie, występujące pod różnemi
znamionami i adresami, zwyczajnie pod nazwą: „Monetary and
Credit Office“ albo „Wywiadowcze biuro Else, May i spółka nr.
197 Albany Road“; albo „M. W. 83 Grange Road“ ogłasza od
kilku miesięcy w pismach publicznych odezwy zapraszające do
związków handlowych, ofiaruje pożyczki na realności w Cesarstwie
austriackim i t. p.

Ponieważ według pewnych wiadomości, które otrzymano
z Londynu, liga oszustów popełnia bezprawia pod nazwą tego do-
mniemanego towarzystwa kredytowego; tedy jesteśmy zmuszeni
ostrzedz publiczność, aby się nie dała zbałamucić i zwracamy uwagę
na to, że nie będzie żadnego sposobu pomódz cesarskim poddanym
do odzyskania straty, jakaby ponieśli przez wdanie się w handlowy
związek z nadmienionymi oszustami.

(Patent regulujący przedsiębiorstwa przemysłowe, rzemieślnicze i rękodzielnicze.)

Ustawa przemysłowa.

Rozdział pierwszy.

Podział zatrudnień przemysłowych.

§. 1. Zatrudnieniem przemysłowem zajmować się można albo
po samem już zameldowaniu się w tej mierze (zarobkowość wolna),
albo też zatrudnienia takie zawisłe są od szczegółowego przyzwolenia
zwierzchności (zarobkowość za koncesją).

§. 2. Te zatrudnienia przemysłowe, u których względy publi-
czne uzasadniają tę konieczność, by przyzwolenie na ich wykony-
wanie uczynić zawisłym od koncesyi szczegółowej, uważać należy
za koncesyonowane.

§. 3. Wszelkie zatrudnienia przemysłowe, które nie oznaczono
za koncesyonowane, są zarobkowością wolną.

Rozdział drugi.

Warunki samoistnego zatrudnienia przemysłowego.

I. Postanowienia ogólne.

§. 4. Do samoistnego wykonywania wszelkiego zatrudnienia przemysłowego potrzeba z porządku rzeczy, by przedsiębiorca posiadał prawo do niezawisłego zarządzania własnym swym majątkiem.

Na rachunek tych osób, którym nie przyznano prawa wolnego zarządu swym majątkiem, może zatrudnienie przemysłowe wykonywane być przez odpowiedniego zastępcę (§. 58) tylko za przyzwoleniem ich zastępców prawnych, i zwierzchności przynależnej.

Płeć niestanowi żadnej różnicy co do przypuszczenia do zatrudnień przemysłowych.

§. 5. Korporacje lub zakłady mogą pod temi samemi warunkami co i szczególne osoby zajmować się zatrudnieniem przemysłowym, lecz muszą w tej mierze ustanowić odpowiedniego zarządcę, jako swego zastępcę (§. 58).

§. 6. Jak dalece duchowni, osoby zakonne, wojskowi, urzędnicy monarchyczni i inne osoby zostające w służbie publicznej wyłączone są od wykonywania zatrudnień przemysłowych, postanowia o tem osobne przepisy co do stanu i służby.

§. 7. Osoby, które karane były za jakąbądź zbrodnię, lub za przestępstwo, albo za przekroczenie przeciw obyczajności publicznej popełnione z chciwości, za przemytnictwo, za ciężkie przestępstwo przepisów pod względem monopoliów, lub też za bankructwo zawinione, wykluczone być mają od wykonywania zatrudnień przemysłowych w takim razie, jeśliby właściwość tych zatrudnień i osobistość przedsiębiorcy wzbudzały obawę nadużycia, a w którym to ostatnim razie nie ma być dozwolone rozpoczęcie zatrudnienia także i w ciągu śledztwa.

§. 8. Ktokolwiek wyrokiem sądowym lub administracyjnym wykluczony został od wykonywania zatrudnienia przemysłowego (§. 136), ten wyłączony też jest i od rozpoczęcia wszelkiego zatrudnienia, którego wykonanie niweczyłoby właściwy zamiar wyroku. W wypadkach wyroków administracyjnych może jednak wyrzeczona być przez polityczny rząd krajowy rehabilitacja takich osób ze względem na późniejsze, dłuższe ich zachowanie się nie naganne.

§. 9. Rozpoczęcie zatrudnienia przemysłowego niezawisło od przyjęcia do przynależności gminnej, w której ma być wykonywane, i niezmienna w niczem stosunku tej przynależności. (c. d. n.)

Portugalia

(Wybory do parlamentu.)

Bliskie wybory do parlamentu zajmują wszystkie umysły, a w każdym okręgu, uprawnionym do wyboru jednego tylko deputowanego, występuje po 10 do 12 kandydatów bądź ministryalnych bądź z stronnictwa opozycyjnego. W głównych kwestiach politycznych zgadzają się z sobą właściwie wszystkie stronnictwa; zdania różnią się tylko na szerokim polu robót publicznych, reformy celnej, podniesienia finansów państwa, ulepszenia szkół publicznych i t. p. Wybory nabierają tą razą podwójnego znaczenia, bo po raz pierwszy opierają się na nowej ustawie wyborczej z 20. listopada i mają naprowadzić na nowy system administracyjny i finansowy. Jak wiadomo gabinet Fontes Terceira, nim rozwiązał izbę, przeprowadził naprzód ustawę wyborczą, która zniżając znacznie census wyborczy, zapewnia zarazem zupełną wolność głosowania.

Anglia.

(Broszura margrabi Normanby. — Przemowa ministra-prezydenta na zgromadzeniu w Romsey.)

Londyn, 27. grudnia. Margrabia Normanby wydał broszurę „The Congress and the Cabinet,” w której przemawia za restauracją w środkowych Włoszech.

— W ratuszu w Romsey zebrało się dnia 21. grudnia zgromadzenie roczne miejscowego stowarzyszenia robotników, czyli raczej lepiej powiedziawszy stowarzyszenia gospodarskiego, na którym lord Palmerston przewodniczył i rozdawał nagrody. Po wzniesieniu zwyczajnych toastów powstał prezydent ministrów i ożwał się z następującą przemową:

„Wychyliliśmy już zdrowie ministrów pokoju, ale na pokój nie można liczyć zawsze, i być może, że we wszystkich krajach zastąpi go wojna. Dlatego wnoszę teraz zdrowie i pomyślność tych, którzy nas Ironią w wojnie i pozwalają odzyskiwać błogosławieństwo pokoju. A więc na cześć armii i floty! Z dumą mogę powiedzieć, że zdaniem mojem nie było nigdy chwili przynajmniej w czasie pokoju, gdzieby wojsko i flota w lepszym znajdowały się stanie jak dzisiaj. Nie wątpię wcale, Anglia jest tego wielkiego przekonania, że najlepiej da się utrzymać pokój, okazując, że jesteśmy w stanie bronić się, kiedy nas zaczepią. W obec dzisiejszego składu rzeczy nie ma zdaniem mojem podobieństwa do prawdy, by wojsko i flota musiały równie zaszczytnie jak w dawniejszych czasach dopełniać swych obowiązków.

Duch, który się świeżo objawił w Anglii niezmiernym i powszechnym udziałem w organizacji korpusu ochotników wywarł potężny wpływ nie tylko u nas ale i w całym świecie. Wymógł szacunek, jaki wszystkie narody czują dla kraju, który nie żywiąc żadnych zamiarów zaczepnych, pokazuje, że chce niechlornie zachować co mu należy i bronić się przeciw wszelkiemu nieprzyjacielskiemu najazdowi. Powtarzam jeszcze raz, jak sądzę w dzisiejszem położeniu rzeczy nie wskazuje nic, że nastęrczy nam się inna

sposobność podsyć naszego ducha wojennego, jak tylko gotując się do obrony naszych wybrzeży.

Ale wszystkich nas powinno przekonanie to przejmować otucha, że wojsko i flota, odpowiednio wysokości, jakiej tylko mogą dostąpić w czasie pokoju, znajdują się w jak najlepszym stanie, i że kraj posiada środki, z którymi może odpowiedzieć wymaganiom każdej chwili, gdyby się okazała potrzeba powiększyć spieszenie nasze przygotowania wojenne.“

Francya

(Wypadki dzienne. — Nowa broszura.)

Paryż, 27. grudnia. *Constitutionnel* zawiera następującą półurzędową notę: „Niektóre dzienniki, jako to *Univers, Union, Gazette de France, Ami de la Religion, Journal des Villes et Campagnes*, t. j. wszystkie dzienniki legimistów i ultramontanów dopuszczają się od kilku dni wielkiego błędu. Dzienniki te uzalają się mocno na to, że nie mają zupełnej swobody rozpisanie się o świeckiej władzy Papięza, i domagają się, by im dozwolono było umieszczać w kolumnach swoich listy pasterskie biskupów. Skargi te są jednak niesłuszne, gdyż dziennikom pozostawiono zupełną wolność dyskusji. Jakoż nie sam tylko autor pisma „*Pape et le Congres*“ podniósł głos swój w tej mierze. Każdego niemal dnia pojawia się nowa broszura w tej sprawie drażliwej. Przy tem nie zaniedbały i wszystkie inne dzienniki (a najbardziej właśnie te, które uzalają się na stawiane im trudności) rozpisac się o kwestyi wspomnianej, a to z wielkim nawet nieumiarkowaniem. Sądzimy, że z przysługującego im prawa dyskusji wyciągają wszelką korzyść możliwą. Umieszczenie listów pasterskich zabronione zostało z tej przyczyny, że niepodobna tego nikomu dozwolić, by szanowne imiona naszych najznakomitszych duchownych wciągano do sporów, odwoływano się najczęściej pod fałszywym pozorem do ich powagi, i tym sposobem wzbudzano obawę i wdzierano się w cudze sumienie polityczne. Należy zachować różnicę między prawem dyskusji, które w granicach prawnych każdemu przysługują, i między zbiegami wicherzycieli bardziej jeszcze niebezpiecznymi dla religii, niż dla porządku publicznego. Wiemy wprawdzie dobrze i o tem, że takie usiłowania pod rządem silnym są błahe i śmieszne, i że literaci przybierając pozór wicherzycieli, nie są tak zli, jak się wydają, lecz mimo to nie można żadną miarą na to zezwolić, by kościół wystawiony miał być na takie awanturnictwo.“

— *Constitutionnel* ogłasza artykuł z podpisem pana Grandguillot, w którym się zgadza na to, co *Times* utrzymuje, że broszura „*Papiez i kongres*“ stoi za wyraz istniejącego między Francją i Anglią porozumienia w duchu pojednawczym. Bardzo to jest pomyslna, mówi *Constitutionnel*, bo potrzebna jest, ażeby obydwa wielkie mocarstwa zachodnie zgadzały się z sobą w interesie cywilizacji i w utrzymaniu równowagi europejskiej. Ale jeżeli tu jest zgodność myśli, powody jednak u jednego i drugiego narodu nie są te same, i Francya pragnie nie obalenia świeckiej władzy Papięza, ale raczej chciałaby ją wzmocnić przeistaczając ją według potrzeb teraźniejszego czasu.

Włochy.

(Proklamseya p. Bouncompagni. — Spokojność w Neapolu.)

— Komandor Bouncompagni, przybywszy dnia 21. b. m. do Florencyi, wydał proklamacyę, w której odwołuje się do otrzymanego z ramienia księcia Carignan posłannictwa i do umowy, jaką „zawarł z rządem Toskanii a przełożonemi po drugiej stronie Apeninów prowincjami, tudzież z rządem Króla.“ Przyznaje, że posłannictwo jego ogranicza się na tem, „by spoić ściślej węzły, jakie łączą skojarzone z sobą prowincye i zawiązać jeszcze ściślejsze stosunki z Piemontem.“ Jednocześnie przyrzeka jednak anexionistom, „że Król i naród sardyński będą ich wspierać w pokoju i wojnie.“

— Rzymski korespondent dziennika *Union* pisze o stosunkach w królestwie obojga Sycylii, że po jednej i drugiej strony cieśniny panuje spokój niezamącony i że mianowicie w Sycylii wszelkie usiłowania tajnych towarzystw, by wywołać zaburzenia, rozbijają się o zdrowy rozsądek większości mieszkańców. W Neapolu zaspakaja powszechna pomyślność i tanie ceny żywności. W Sycylii nie zatarły się smutne wspomnienia rewolucyi i ludność będzie się strzegła ściągać na siebie te same cierpienia.

Turcya.

(Doniesienia na Marsylię.)

Konstantynopol, 14. grudnia. Po licznych posiedzeniach zapadła w dywanie uchwała wezwać przedewszystkiem mocarstwa europejskie, ażeby się porozumiały względem politycznej kwestyi przekopania międzymorza Suez, gdyż na każdy przypadek integralność państwa otomańskiego musi być przedmiotem poprzedniej gwarancyi. Thouvenel i czterech jego kolegów mieli przyjąć kompromis, a wielki wezyr i Fuad Basza zajmują się notyfikacją mocarstw Europy. — Bulgarowie licznie uchodzą do Serbii chroniąc się przed zdzierstwami Zeinala Baszy; Turcya zamyśla interweniować. — Mówią, iż Anglia żąda, ażeby resztę zaciągniętej w Londynie pożyczki obrócono na spłacenie pieniędzy papierowych. — Pomimo nadanej Bejowi Tunetańskiemu inwestytury religijnej, miały jednak powstać trudności względem haraczu, którego Porta zażądała.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 29. grudnia. C. k. poseł baron Brenner przyjechał tu z Aten.

Paryz. 29. grudnia. Biskup orleański wydał manifest przeciw broszurze: „Kongres i Papież“. — *Constitutionnel* oświadczył się w ogóle za broszurę. — Dziś nad wieczorem przyklepiono na giełdzie notę, która zbija pogłoskę o wyjeździe nuncjusza papieskiego z Paryża.

Turyń, 26go grudnia. Jak donoszą tutejszym dziennikom, zginął 15go b. m. Majolino, prezydent trybunału sądowego w Mesynie z rąk skrytobójcy, któremu udało się umknąć.

Turyń, 27. grudnia. Hrabia Cavour odjeżdża zapewne 12go stycznia do Paryża. — Dnia 11. i 12. b. m. zbierały się w Sassari liczne zgromadzenia mieszczan, dla protestowania przeciw nowym ustawom i rozporządzeniom.

Modena, 26. grudnia. Farini przybiera z dniem 1. stycznia tytuł: „Gubernator królewskich prowincji w centralnych Włoszech.“ Z Porty do Parmy ma być zbudowana kolej żelazna.

Berlin, 29. grudnia. Dzisiejszy *Staatsanzeiger* zawiera dekret zwołujący obie izby sejmowe na dzień 12. stycznia.

Najnowsza poczta lewantyńska.

Konstantynopol, 24. grudnia. Minister handlu Mahmud Basza ustąpił miejsce Ethemowi Baszy. Zmieniono także siedmiu gubernatorów prowincji. Hajdar Effendi mianowany został posłem do Teheranu.

Korfu, 21. grudnia. Adres parlamentu przyrzeka dokładne rozważenie zaproponowanych reform w administracji.

Wiadomości handlowe.

(Targ Olomuński na woły.)

Olomuniec, 21. grudnia. Na dzisiejszym targu było tylko 69 wołów z Galicji, a i z tych nie sprzedano 22 sztuk. Cetrar mięsa wypadł na 21 zł. 90 c. Za najlepszą parę wołów wagi 720 $\mathcal{E}$ mięsa i 120 $\mathcal{E}$ łożu, płacono 186 zł.; za najpośledniejszą wagi 520 $\mathcal{E}$ mięsa i 20 $\mathcal{E}$ łożu 112 zł.; cena przeciętna z 24 sprzedaży wypadła na 145 zł. w. a. za 620 $\mathcal{E}$ mięsa i 60 $\mathcal{E}$ łożu.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 31. grudnia.

Hotel rosyjski: PP. Osmulski Wład., z Góry. — Zawadzki Ant., z Susszczyzna. — Sigmund Jul., c. k. porucznik, z Monasterzysk.

Dnia 1. stycznia.

Hotel Kuhna: P. Gostyński Adam, z Przemyśla.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 30. grudnia.

PP. Chrysoverghi Eman. vornik, do Jas. — Keschko Piotr, do Bessarabii. — Jaroszyński Ner., do Małowód. — Jarusowski Jan, do Hermanowic. — Szafficki Fryd., do Stanisławowa. — Lityński Meliton i Zawadzki Antoni, do Firlejówki. — Prawecki Eust., do Brzeżan. — Sozański Ant., do Torhanowic. — Soroczyński Fel., do Brusna. — Trzeziński Karol, c. k. podporucznik, do Cwitowy.

Dnia 1. stycznia 1860.

PP. Zagurski Leon, do Zaurny. — Beldowski Ignacy, chirurg, do Kamionki strumilowej.

T E A T R.

Dziś na scenie polskiej po raz pierwszy: „**Kłopoty młodego ojezyna**“, komedia z francuskiego, i „**Lobzowanie**“, komedia ze śpiewami M. Anczyca.

Dnia 31. grudnia 1859 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

41. 70. 48. 68. 6.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 14. i 28. stycznia 1860 r.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 30. grudnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	325 65	- 1.5°	100.0	południowy sł.	mgła
2. god. po poł.	325 07	+ 1.0°	76.2	" "	pochmurno
10. god. wiecz.	324.98	0.0°	86.0	" mier.	śnieg

Ilość śniegu 0.. 30.

Kurs lwowski.

Dnia 31. grudnia.

	gotówka		towarem	
	zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	5	80	5	85
Dukat cesarski	5	88	5	91
Półimperyal zł. rosyjski	10	6	10	15
Rubel srebrny rosyjski	1	92	1	93
Talar pruski	1	88	1	90
Polski kurant i pięciozłotówka	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	82	33	82	75
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne } bez kuponów	72	88	73	25
5% Różyczka narodowa	79	—	79	50

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 31. grudnia

1. Dług publiczny. A. Państwa. W walucie austriackiej po 5% za 100 zł. —. Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 79.50. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —. Z konwersji kuponów po 5% za 100 zł. —. z roku 1854 za 100 zł. —. — Losowane obligacje dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Metaliki po 5% za 100 zł. 72 70; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. po 3% za 100 zł. —; po 2 1/2% za 100 zł. —; po 1% za 100 zł. —. Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —; z r. 1839 za 100 zł. —. —. Przeznaczone do losowania obligacje dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. —; po 2 1/2% za 100 zł. —; po 2 1/4% za 100 zł. —; po 2% za 100 zł. —; po 1 3/4% za 100 zł. —. Przeznaczone do losowania obligacje dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. —; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. —. **B. Krajów koronnych.** Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Banatu Temeskiego, Kroatyi i Sławonii —; Galicji —; Bukowiny —; Siedmiogrodu —; innych krajów koronnych —; z klauzulą losowania w roku 1869 —. Lombardoweneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcje. Banku narodowego sztuka 904. —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 278 40; niższo-aust. towarzystwa eskontowego —; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. —; towarzystwa kolei żelaznej państwa —; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty —; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. —; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —; lomb.-weneck. kol. żelaz. —; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. —; Lloyd'a w Tryeście po 500 złr. —.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —; na 6 lat po 5% za 100 zł. —; na 10 lat po 5% za 100 zł. —; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —; w walucie austriackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wekslowy. Na 3. miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 106.75. Berlin za 100 talarów —. Wrocław za 100 talar. —. Frankfurt n. M. za 100 zł. połudn. niemieck. waluty —. Genua za 100 lirów piemontekich —. Hamburg za 100 marko banko —. Lipsk za 100 talarów —. Liwornia za 100 lirów toskańskich —. Londyn za 10 funtów szterl. 124 10. Lugdun za 100 franków —. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Marsylia za 100 frank. —. Paryż za 100 fr. —. Praga za 100 zł. wal. austr. —. Tryest za 100 zł. wal. austr. —. Wenecya za 100 zł. wal. austr. —.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrow wołoskich —. Konstantynopol za 100 piastrow tureckich —. Wekslowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5 85, dukaty ces. pełnej wagi —, korony —, półkorony —.

KARBONIKA.

(Pożar.) W **Dźwiniacze**, w obwodzie czortkowskim, powstał pożar dnia 12. z. m. w nocy w dworskim magazynie gorzałki, i zniszczył prócz tego magazynu z zapasem do 10.000 garnicy okowity także dworską stajnię z wielką sprzętami rolniczymi i część przygotowanego do odstawienia tytoniu. Cała szkoda wynosi do 8000 złr. Przyczyną pożaru niedocieczono; zdaje się jednak, że ogień powstał z nieostrożności parobków, którzy z wieczora brali z magazynu wódkę i palili przytem tyton.

(Obrót na austr. kolejach żelaznych.) Jaki był obrót na austriackich kolejach żelaznych podaje „Austria“ następujące szczegóły:

Na żelaznych kolejach południowego lombardo-weneckiego i centralno-włoskiego towarzystwa kolei żelaznej państwa przeprawiono od 1. stycznia po 14. października b. r.	Osoby.	Ogółowy przychód w. a.
3,848.714	13,869.405	33

Na kolejach austr. towarzystwa żelaznych kolei państwa włącznie do 4. listopada	Osoby.	Ogółowy przychód w. a.
2,577.177	16,670.766	—

	Osoby.	Ogółowy przychód w. a.
Na północnej kolei Cesarza Ferdynanda włącznie do listopada 1859	1,631.710	14,093.601 66
Na zachodniej kolei Cesarzowej Elżbiety włącznie do listopada 1859	1,121.521	2,831.103 89
Na kolei Cisy włącznie do listopada 1859	563.399	2,140.674 70
Na galicyjskiej kolei Karola Ludwika włącznie do listopada 1859	364.677	1,633.110 50
Na południowo-północnych Niemiec kolei komunikacyjnej (Pardubie-Reichenberg) włącznie do listopada 1859	278.597	618.467 10
Na Buschtehradzkiej kolei żelaznej włącznie do listopada 1859	985.900	— —
Na kolei Aussig-Teplie włącznie do listop. 1859	141.294	— —
Na preszburzsko-tyrnawskiej konnej żelaznej	80.689	168.942 69